

Naszym zagadkowym ptakiem jest „wróblak bez głowy”. Ten brak przodu ptaka trochę utrudnia identyfikację. Jednak wbrew pozorom ptak nie jest trudny; trzeba tylko podejść do niego metodycznie. Tradycyjnie zaczniemy od tego, co widać. Mamy zatem ogon, który pozbawiony jest bieli, a kształt sterówek, niemal równo ścięty na końcu, powoduje, że cały jest również tępo zakończony, bez wyraźnego wcięcia, charakterystycznego, na przykład dla łuszczaków. Drugą widoczną, a ważną cechą są pokrywy podogonowe, szare z wyraźnym ciemnym środkiem piór. Kolejną cechą, na którą musimy zwrócić naszą uwagę jest skrzydło, mimo iż nie wszystko na nim widać. Zauważalna jest jednak istotna jasna plamka u nasady lotek 1. rzędu ograniczona ciemną barwą od strony pokryw, jak i od zewnętrznej części tych lotek. Końce dużych pokryw są jasne, białawe i szerokie, bo nie widać innej barwy części bardziej nasadowej. Wreszcie lotki 3. rzędu są niemal czarne wąsko i ostro obwiedzione płowo-brązowym obrzeżeniem. Ponadto skrzydło jest krótkie. Zauważalne są również: cielisto barwa nóg, szarawe boki ciała bez rysunku, białawe podbrzusze oraz gładka, brunatnoszara dolna część grzbietu. Niemal jednolicie szary ogon bez wyraźnego białego rysunku eliminuje całą masę gatunków, czy nawet grup gatunków, jak trznadłe, łuszczaki, pokrzewki, świergotki i inne. Natomiast pokrywy podogonowe z wyraźnym rysunkiem spotkać można u bardzo nielicznych gatunków. Podobnie skrzydło z opisanym powyżej rysunkiem odpowiada zaledwie kilku gatunkom. Kluczem do oznaczenia jest kombinacja tych trzech cech, tj. ogona, pokryw podogonowych i skrzydła. Ogólnie szary ogon u szarego ptaka odpowiada sikorom, czarnogłówce *Poecile montanus* czy ubogiej *P. palustris*, ale te mają ciemne, stalowe nogi i gładkie podogonie. Plamkowane pokrywy podogonowe mają natomiast świerszczaki *Locustella* sp., jednak u tych są one bardzo długie, sięgające końca zewnętrznych sterówek, które z kolei tworzą klinowaty ogon, czego nie ma nasz ptak. Znacznie bardziej pasującym ptakiem jest pokrzywnica *Prunella modularis* z odpowiednim ogonem, jak i kreskowanym podogonem. Pokrzywnica jednak ma również wyraźne kreskowanie na bokach, a ponadto na skrzydle nie ma rozjaśnienia u nasady lotek. Tak więc pozostają tylko wróble *Passer* sp., które mają wszystkie trzy cechy. Dla niektórych wszystko pasuje oprócz białego podbrzusza. To może być zaskoczeniem, bowiem patrząc na wróble czy mazurki z



boku i od przodu widzimy szare ptaki. Jednak patrząc od spodu i od tyłu dostrzegamy biel, jak na zdjęciu. Ta biel wraz z brunatnoszarym grzbietem oraz bardzo wąskimi i ostro zaznaczonymi brązowymi obrzeżeniami lotek 3. rzędu wskazuje na mazurek *P. montanus*. Wróbel *P. domesticus* ma grzbiet i kuper szare, a obrzeżenia lotek są szersze i bardziej rozmyte. Tego mazureka sfotografował Michał Skakuj w styczniu 2010 roku w Gdańsku-Oliwie.

*Jan Lontkowski*

Jaki to ptak? Zagadka nr 65 – *Mystery bird 65*

